

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔
วันพฤหัสบดีที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๔ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ผ่านระบบ Cisco Webex Meetings

ผู้มาประชุม

๑.	ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ
ปลัดกระทรวงยุติธรรม	ประธานอนุกรรมการ
๒.	ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นางสาวดวงพร ต่อพงศกร
ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม	อนุกรรมการ
๓.	ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง
นางสาวธรรมรังสี วรรณโก
รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง	อนุกรรมการ
๔.	ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายอดิศร ไชยคุปต์
รองอธิบดีอัยการสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ	อนุกรรมการ
๕.	ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พ.ต.อ. ณรงค์เดช กมลบุตร
รองผู้บังคับการอำนวยการ สำนักงานจรตำรวจ	อนุกรรมการ
๖.	ผู้แทนสำนักงานประมาณ
นางอมรรัตน์ ฤทธิพลเดช
นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ	อนุกรรมการ
๗.	ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
นายสุทนต์ เฉื่อยพุก
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนิติการ	อนุกรรมการ
๘.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
นางพรทิพย์ แก้วมูลคำ
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาระบบราชการ	อนุกรรมการ
๙.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
นายบุญแสง ชีระภากร
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมธรรมาภิบาล	อนุกรรมการ

๑๐.	ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม
นางสาวฉวีวรรณ แสนทวี
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรกระทรวงยุติธรรม	อนุกรรมการ
๑๑.	ผู้แทนสภาพนายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์
นายทัศนัย ไชยแขวง
อุปนายกฝ่ายต่างประเทศ	อนุกรรมการ
๑๒.	ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม
พ.ต.ท. พงษ์ธร ธัญญสิริ
ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการ
๑๓.	ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย
นางสาวสุพรรณณี ประเสริฐทองกร
รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการและ
เลขานุการ
๑๔.	ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย
นายชัยวัฒน์ รุ่งเล็ก
รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕.	ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย
นางสาวสุทิสสา น้อมรักษา
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	อนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑.	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
นางสาวปราศรัยมาศ บุญสิทธิ์
ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม | তিরাকার |
|----|--|---------|

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑.	นางสาวปริยานุช จริงจิตร	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒.	นางสาวกนกวรรณ ขวัญดี	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓.	นายอดิศักดิ์ จันทวิรัช	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔.	นางสุพิชฌาย์ ญาณวรสิทธิ์เดช นุชทัต	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๕.	นางสาวสุดาทิพย์ ผิวสุข	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๖.	นางสาวน้ำทิพย์ ฉิมสุด	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๗.	นางสาวณัฐณิชา สุวรรณยิ่ง	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุม...

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

ประธานได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า การประชุมครั้งนี้ เป็นการประชุมคณะกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ และกล่าวขอบคุณคณะกรรมการฯ ที่กรุณาเข้าร่วมประชุม ซึ่งจากการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ มีประเด็นสืบเนื่อง เรื่องการผลักดันการบรรจุหัวข้อวิชาในการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงขออนุญาตให้ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ วันจันทร์ที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔

ตามที่ได้มีการประชุมคณะกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ วันจันทร์ที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม ๑๐-๐๑ ชั้น ๑๐ อาคารกระทรวงยุติธรรม ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำและส่งรายงานการประชุมให้คณะกรรมการฯ พิจารณารับรองเรียบร้อยแล้ว โดยมีคณะกรรมการฯ ขอแก้ไขเอกสารรายงานการประชุมฯ ได้แก่

๑. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ขอแก้ไขข้อความหน้า ๑๓ บรรทัดที่ ๑๔ ความว่า “สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้รับมอบหมายในการจัดทำพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยได้กำหนดมาตรฐานจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ในมาตรา ๕ มี ๗ ประการ ซึ่งมาตรฐานดังกล่าว คือหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนอยู่ในระหว่างการจัดทำหลักสูตรกลาง เรื่องมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อเสนอแก่คณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวเน้นการเสริมสร้างองค์ความรู้และปรับทัศนคติของข้าราชการใน ๕ ระดับ ซึ่งเนื้อหาจะมีความแตกต่างกันตามแนวทางการพัฒนาบุคลากร โดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมรูปแบบต่างๆ และพิจารณาแล้วเห็นว่า ค่านิยมร่วมของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม หรือ TRUST มีความคาบเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมดังกล่าว”

๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมขอแก้ไขข้อความหน้า ๑๓ บรรทัดที่ ๒๒ ความว่า “การจัดทำหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมในลักษณะเป็นโครงการต่างๆ เช่น โครงการค่ายต้นกล้าตุลาการที่ดำเนินการโดยสำนักงานศาลยุติธรรม โดยมีการสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้คะแนนพิเศษในการสอบภาค ค. เป็นต้น”

ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการปรับแก้ไขตามรายละเอียดดังกล่าวแล้ว จึงขอให้นำเรียนที่ประชุมเพื่อโปรดพิจารณารับรองรายงานการประชุมดังกล่าว

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ สรุปประเด็นจากการประชุมคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔ – ปัจจุบัน

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รวบรวมข้อมูลจากการประชุมคณะกรรมการต่างๆ ที่อยู่ภายใต้ กพยช. ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔ – ปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๔) จำนวน ๔ คณะรวมจำนวน ๗ ครั้ง ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ และ ๓/๒๕๖๔

การประชุม...

การประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ การประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ และ ๒/๒๕๖๔ การประชุมคณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ และ ๓/๒๕๖๔ โดยมีรายละเอียด ดังภาพต่อไปนี้

สรุปประเด็น คณะอนุกรรมการภายใต้ กพยช. ตั้งแต่วันที่ 30 มี.ค. 64 – ปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 25 สิงหาคม 2564)

อนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้	คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม
<p>การประชุม 2/2564 วันที่ 8 เม.ย. 64</p> <ul style="list-style-type: none"> เห็นชอบการดำเนินงานเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ กำหนดแนวทางการดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ... 	<p>การประชุม 1/2564 วันที่ 26 เม.ย. 64</p> <ul style="list-style-type: none"> ขับเคลื่อนโครงการวิจัยเพื่อการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ไปสู่การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ปรับปรุง (ร่าง) กรอบการวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2566 – 2569
<p>การประชุม 3/2564 วันที่ 14 มิ.ย. 64</p> <ul style="list-style-type: none"> เห็นชอบในหลักการของการจัดทำร่างกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีลักษณะเป็นภัยต่อสังคมและให้ปรับปรุงให้มีควมครบถ้วน 	<p>การประชุม 2/2564 วันที่ 7 พ.ค. 64</p> <ul style="list-style-type: none"> รับทราบข้อมูลแนวทางกำหนดสถานที่อื่นที่ใช้ในการขัง จำคุก หรือควบคุมผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ซึ่งต้องจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดและมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการศึกษาระเบียบและรายงานของกฎหมายคุณสมบัติของกุ่มบุคคลและเหตุจำเป็นตามมาตรา 89/1, 89/2 และ 246
<p>การประชุม 1/2564 วันที่ 27 เม.ย. 64</p> <ul style="list-style-type: none"> เห็นชอบผลการติดตามผลยุทธศาสตร์ที่ 5 เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมด้วยดิจิทัลตามแผนแม่บท เห็นชอบแนวทางการดำเนินงานของ คอช. และให้นำแนวคิด ได้แก่ TRAFFY FONDUE มาประยุกต์ใช้ 	<p>การประชุม 3/2564 วันที่ 9 ก.ค. 64</p> <ul style="list-style-type: none"> การเตรียมความพร้อมในการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติที่ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ... ร่างประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ... และร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม (ฉบับที่...) พ.ศ. ...
<p>การประชุม 2/2564 วันที่ 5 ก.ค. 64</p> <ul style="list-style-type: none"> เห็นชอบในหลักการโครงการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในขั้นตอนการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชน 	

ทั้งนี้ หากมีประเด็นจากการประชุมคณะอนุกรรมการภายใต้ กพยช. ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายเลขานุการฯ จะนำประเด็นต่างๆ มาวางแผนการดำเนินงานหรือใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรมต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๒ การจัดทำความร่วมมือทางวิชาการในการทำบทเรียนออนไลน์ในหัวข้อวิชากระบวนการยุติธรรมไทย ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล

ด้วยสำนักงานกิจการยุติธรรม (สจร.) ได้ดำเนินการขับเคลื่อนแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ตามมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) โดยการจัดทำความร่วมมือทางวิชาการในการทำบทเรียนออนไลน์หัวข้อวิชากระบวนการยุติธรรมไทย ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ให้กับนักศึกษา ประชาชน และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากหัวข้อวิชากระบวนการยุติธรรมไทยมีความสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี บุคคลทั่วไปที่มีความสนใจด้านงานยุติธรรม และให้ผู้ที่สนใจที่จะสอบบรรจุเข้ารับราชการ มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลักในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ขณะนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการรวบรวมสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องจากสถาบันความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อนำมาจัดทำรายละเอียดเนื้อหาและจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในหัวข้อวิชาตามมติ ครม. ตามที่คณะอนุกรรมการฯ มอบหมาย ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวจะนำเสนอในวาระพิจารณาต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

**๓.๓ การประเมินผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐
เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการ
ยุติธรรม**

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ติดตามผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ เป็นต้นมา พบว่า ข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงานตามมติ ครม. และเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผลการดำเนินงานฯ ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ประกอบการยังพบช่องว่างการรายงานผลการดำเนินงานตามแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมว่ามีผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามมติ ครม. มากน้อยประการใด อีกทั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔ มีข้อสังเกตให้ดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อแสดงให้เห็นผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการฯ จึงรับข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการฯ มาจัดทำโครงการจ้างเหมาบริการเพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งใช้งบประมาณของสำนักงานกิจการยุติธรรม ประเภทงบประมาณอุดหนุน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณเหลือจ่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รวบรวม และทบทวนข้อมูลตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ การวิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี และเพื่อให้มีเครื่องมือในการติดตามประเมินผล รวมถึงแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีในระยะต่อไป โดยมีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การศึกษา รวบรวม ทบทวน วิเคราะห์ ข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี และผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๒. จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น (รูปแบบออนไลน์) เกี่ยวกับการขับเคลื่อนแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงผลการดำเนินงาน ข้อดีข้อเสีย แผนการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำมาวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

๓. วิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่ผ่านมา

๔. ออกแบบเครื่องมือการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป ประกอบด้วย

๑) เครื่องมือการติดตามผลการดำเนินงานและการประเมินผลสัมฤทธิ์การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา และเครื่องมือในการประเมินประสิทธิภาพนักศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนหัวข้อวิชาตามมติคณะรัฐมนตรี

๒) เครื่องมือการติดตามผลการดำเนินงานและการประเมินผลสัมฤทธิ์การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการเสริมสร้างจิตสำนึกรักความยุติธรรม การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และการส่งเสริมค่านิยมร่วมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๕. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ที่ผ่านมา แนวทางการขับเคลื่อนข้อเสนอแนะการดำเนินการต่อไป และเครื่องมือในการติดตามผลการดำเนินงานและประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมในระยะต่อไป

ทั้งนี้ เมื่อผลการศึกษาเสร็จสิ้นแล้วฝ่ายเลขานุการฯ จะนำเสนอรายงานต่อคณะอนุกรรมการฯ ต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าขอให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินโครงการจ้างเหมาบริการฯ ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากไม่ได้ขอรับการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการดังกล่าวตั้งแต่แรก ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณเหลือจ่าย โดยอาศัยอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการตามหลักเกณฑ์การใช้จ่ายข้อ ๘ วรรคสอง และให้กำหนดราคากลาง (ราคาอ้างอิง) ในการจัดจ้างตามอัตราที่กรมบัญชีกลางกำหนด

- ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าขอให้ฝ่ายเลขานุการฯ เปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการฯ เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ ว่ามีประเด็นใดบ้าง และชี้แจงว่าการดำเนินโครงการจ้างเหมาบริการฯ ดังกล่าว มีความสอดคล้องกับข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการฯ อย่างไร ซึ่งควรกำหนดขอบเขตการดำเนินงานโครงการจ้างเหมาบริการฯ ให้ครอบคลุมกับข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการฯ

- ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่า ขอให้ฝ่ายเลขานุการฯ ระบุขั้นตอนการติดตามประเมินผลในรายงานการประชุม เพื่อให้คณะอนุกรรมการฯ รับทราบ

มติที่ประชุม รับทราบ โดยที่ประชุมมีข้อสังเกตให้ฝ่ายเลขานุการฯ ระบุที่มา เหตุผลการดำเนินโครงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ ขอบเขตการดำเนินงาน และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินโครงการฯ ในรายงานการประชุม เพื่อให้คณะอนุกรรมการฯ ได้รับทราบข้อมูลดังกล่าว

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

การจัดทำเนื้อหาในหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ศึกษาที่มาของการจัดทำเนื้อหาในหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ โดยสรุป ดังนี้

๑. คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดนโยบายแก่สถาบันการศึกษาที่มีการสอนสาขาวิชา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ให้บรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมในหมวดวิชาบังคับ พร้อมทั้งติดตามผลการพัฒนาหลักสูตร ความก้าวหน้า และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน

๒. สกอ. มีประกาศ เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ความว่า

๑) ให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ พิจารณาพัฒนาหลักสูตรโดยบรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมในหมวดวิชาบังคับ

๒) ให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาดำเนินการหรือจัดทำหลักสูตรการศึกษาเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

๓. การติดตามผลการดำเนินงานบรรจุหัวข้อวิชาฯ ตามมติ ครม. ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓ พบว่า มีสถาบันอุดมศึกษาที่บรรจุหัวข้อวิชาตามมติ ครม. ๒ หัวข้อวิชา ในหมวดวิชาบังคับ ได้แก่

๑) สาขานิติศาสตร์ : ม.สวนดุสิต/ม.ราชภัฏเพชรบูรณ์/ม.ราชภัฏเชียงใหม่

๒) สาขารัฐศาสตร์ : ม.สวนดุสิต /ม.ศิลปากร

๓) สาขาสังคมศาสตร์ : ม.ราชภัฏเพชรบูรณ์

๔. คณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ มีมติมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ประสานความร่วมมือกับ สกอ. เพื่อร่วมกำหนดทิศทาง และติดตามการบรรจุหัวข้อวิชาตามมติ ครม.

๕. สกธ. ประชุมหารือร่วมกับ สกอ. เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔ พบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ดังนี้

ปัญหาอุปสรรค

๑) สกอ. มีบทบาทในการพิจารณาเสนอนโยบาย แต่ไม่มีอำนาจในการควบคุมให้สถาบันอุดมศึกษาบรรจุหัวข้อวิชาในหมวดวิชาบังคับได้

๒) สถาบันอุดมศึกษาที่มีอิสระในการบรรจุหัวข้อวิชา บางสถาบันฯ ติดเงื่อนไขวงรอบของการปรับหลักสูตร รวมถึงกระทบโครงสร้างที่ต้องเสนอผ่านคณะ/สาขาวิชา/อนุกลุ่มรอง/สภาวิชาการ/สภามหาวิทยาลัย กระทบเวลาเรียนและค่าใช้จ่ายของนักศึกษา และบางสถาบันฯ ไม่ได้บรรจุเป็นวิชาบังคับโดยตรง แต่จะมีเนื้อหาที่สอดแทรกในวิชาที่มีการเรียนการสอนแล้ว

ข้อเสนอแนะของ สกอ.

๑) ควรจัดทำสื่อการเรียนการสอนหัวข้อวิชาตามมติ ครม. ในรูปแบบออนไลน์ คู่ขนานกับการให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดหัวข้อวิชาตามมติ ครม.

๒) สกอ. ...

๒) สกอ. ยินดีสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ และกำหนดนโยบายให้สถาบันระดับอุดมศึกษานำสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ไปใช้ เบื้องต้นสามารถจัดทำสื่อการเรียนการสอนนำเข้าสู่ระบบ Thai MOOC ของโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ได้

๖. คณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๔ มีมติ ดังนี้

๑) รับทราบผลการขับเคลื่อนการบรรจุหัวข้อวิชาฯ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ นำเนื้อหาวิชาฯ เข้าสู่การพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ และเสนอ กพยช. หากได้รับความเห็นชอบให้ประสานความร่วมมือกับ สกอ. ต่อไป

๒) เห็นชอบการผลักดันการบรรจุหัวข้อวิชาในระดับอุดมศึกษา โดยมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ จัดทำหลักสูตรเสนอให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาเห็นชอบ และเสนอแนวทางการสร้างแรงจูงใจให้สถาบันอุดมศึกษานำหลักสูตรไปใช้ และผลักดันร่วมกับ สกอ. เพื่อนำหลักสูตรบรรจุลงในการเรียนการสอนของสถาบันระดับอุดมศึกษาต่อไป

๗. ฝ่ายเลขานุการฯ จึงดำเนินการจัดทำเนื้อหาวิชาเพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนหัวข้อวิชาตามมติ ครม. จำนวน ๒ หัวข้อวิชา ได้แก่ หัวข้อวิชาที่ ๑ กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน และหัวข้อวิชาที่ ๒ หลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล โดยประสานและรับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ของสถาบันความร่วมมือทางวิชาการ อาทิ มหาวิทยาลัยมหิดล รวมถึงผู้แทนของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) ถึงการจัดทำเนื้อหาวิชาและแนวทางในการผลักดันนโยบายการบรรจุหัวข้อวิชาตามมติ ครม.

๘. สกธ. ได้นำเสนอ (ร่าง) เนื้อหาในหัวข้อวิชาตามมติคณะรัฐมนตรี และแนวทางการสร้างแรงจูงใจเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากคณบดีมหาวิทยาลัยเครือข่ายนิติศาสตร์เพื่อสังคม เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยจัดส่งและเสนอร่างเนื้อหาวิชาเพื่อจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในหัวข้อวิชาตามมติ ครม. และรับฟังความคิดเห็นจากเครือข่ายคณบดีคณะนิติศาสตร์เพื่อสังคม จำนวน ๑๕ สถาบัน โดยที่ประชุมมีความเห็นว่า

๑) เนื้อหาในหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมทั้ง ๒ หัวข้อวิชา ภาพรวมมีความน่าสนใจและความครอบคลุมหัวข้อวิชาแล้ว แต่หากกำหนดเป็นสื่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ควรปรับเนื้อหาให้มีความกระชับ และควรยกกรณีตัวอย่างหรือคลิปวิดีโอประกอบการเรียนเพื่อดึงดูดความสนใจให้กับผู้ศึกษา และควรปรับปรุงเนื้อหาในหัวข้อวิชาฯ เป็นประจำทุกปี

๒) เห็นด้วยหากมีการนำเนื้อหาวิชาไปจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนแบบออนไลน์ หรือ ระบบ E-Learning

๓) หลักสูตรมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์สำหรับนิสิต นักศึกษาในทุกสาขาวิชา รวมถึงประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ ส่วนคณะนิติศาสตร์ส่วนใหญ่ได้กำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนครอบคลุมทั้ง ๒ หัวข้อวิชาอยู่แล้ว

๔) มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรกำหนดหลักสูตรอยู่ในหมวดวิชาทั่วไป หรืออาจกำหนดรายวิชาที่ขอลงทะเบียนเรียนโดยไม่นับหน่วยกิต (Non-credit)

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ จึงขอเสนอกรอบเนื้อหาวิชาเพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในหัวข้อวิชาตามมติ ครม. โดยกรอบเนื้อหาวิชาได้กำหนดตามคำอธิบายรายวิชา ซึ่งผ่านความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการฯ และ กพยช. รวมทั้งแผนการบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนหัวข้อวิชาตามมติ ครม. เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมต่อไป ดังนี้

๑. ข้อมูลเบื้องต้น

๑.๑ กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เรียน

๑) นิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์

๒) นิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาตรี หรือบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในด้งานงานยุติธรรม

๓) ข้าราชการ พนักงานราชการ หรือบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม กฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และหลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล

๒) เพื่อสร้างความเข้าใจ การเชื่อมโยงภาพรวมของกระบวนการยุติธรรม เครือข่ายการทำงาน ปัญหา สถานการณ์และการพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๓) สร้างความตระหนักรู้ ปลุกฝัง และกระตุ้นให้นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจ ได้มีจิตสำนึกในการรักความยุติธรรม เกิดการพัฒนาพฤติกรรมที่สอดคล้องอันพึงประสงค์ตามค่านิยมร่วม บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๔) เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่สนใจเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม

๑.๓ ผลที่คาดว่าจะได้จากการดำเนินการ

๑) นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม กฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และหลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล

๒) นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจ มีความรู้ ความเข้าใจในภาพรวม และรู้จัก เครือข่ายการทำงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะบูรณาการ รวมถึงเข้าใจถึงสภาพปัญหา สถานการณ์การพัฒนากระบวนการยุติธรรม

๓) นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจได้ตระหนักและให้ความสำคัญถึงสิทธิของตนเอง และผู้อื่นมีจิตสำนึกในการรักความยุติธรรม

๔) นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต การทำงานและพัฒนากระบวนการยุติธรรมต่อไป

๑.๔ หมวดวิชา/เกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

๑) วิชาบังคับเลือก สำหรับนิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (ตามมติ ครม.)

๒) วิชาการเลือกเสรี สำหรับนิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาตรีทั่วไป

๓) กำหนดหน่วยกิตวิชาละ ๑ หน่วยกิต โดยมีชั่วโมงเรียนในแต่ละวิชา ไม่น้อยกว่า ๑๕ ชั่วโมง (ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๘)

๒. หัวข้อ/เนื้อหาวิชา

๒.๑ หัวข้อวิชาที่ ๑ กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน

๑) ข้อมูลเบื้องต้นของหัวข้อวิชา

ชื่อวิชา

ภาษาไทย : กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน

ภาษาอังกฤษ : Justice System and Law in Everyday Life

คำอธิบายรายวิชา

แนวคิด หลักการ ความหมายของการบริหารงานยุติธรรมทางแพ่ง อาญา และปกครอง ประวัติและพัฒนาการของกระบวนการยุติธรรมสากล ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป กฎหมายสำคัญในการดำเนินชีวิต กฎหมายที่เป็นข้อบังคับของสังคมและประเทศชาติ หลักนิติธรรม กระบวนการยุติธรรมทางเลือกปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม

๒) โครงสร้างเนื้อหา ประกอบด้วย

บทที่	หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาวิชา	เวลาที่ใช้ (ชม/นาที)	การวัดผล	
				เก็บคะแนน	สัดส่วน (%)
หมวดวิชาที่ ๑ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป					
๑	พัฒนาการความคิดทางกฎหมาย		๑๕ นาที	๕	๕
	๑.๑ สังคมและกลไกการควบคุมทางสังคม		๕ นาที		
	๑.๒ ลักษณะของกฎหมาย		๕ นาที		
	๑.๓ ความสำคัญของกฎหมาย		๕ นาที		
๒	ระบบกฎหมาย		๑๕ นาที	๕	๕
	๒.๑ ระบบกฎหมายซีวิลลอว์		๕ นาที		
	๒.๒ ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์		๕ นาที		
	๒.๓ พัฒนาการของกระบวนการยุติธรรม		๕ นาที		

บทที่	หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาวิชา	เวลาที่ใช้ (ชม./นาที)	การวัดผล	
				เก็บคะแนน	สัดส่วน (%)
๓	ประเภทของกฎหมาย		๑๕ นาที	๕	๕
	๓.๑ แบ่งตามรูปแบบของกฎหมาย		๓ นาที		
	๓.๒ แบ่งตามความสัมพันธ์ของคู่กรณี		๓ นาที		
	๓.๓ แบ่งตามบทบาทหน้าที่ของกฎหมาย		๓ นาที		
	๓.๔ แบ่งตามแหล่งกำเนิดของกฎหมาย		๓ นาที		
	๓.๕ แบ่งตามสภาพบังคับของกฎหมาย		๓ นาที		
๔	ที่มาของกฎหมาย		๑๕ นาที	๕	๕
	๔.๑ กฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เป็น ลายลักษณ์อักษร		๑๕ นาที		
	๔.๒ จารีตประเพณี				
	๔.๓ หลักกฎหมายทั่วไป				
	๔.๔ คำพิพากษาของศาล				
๕	ลำดับศักดิ์กฎหมาย		๓๐ นาที	๕	๕
	๕.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย		๓๐ นาที		
	๕.๒ พระราชบัญญัติและประมวลกฎหมาย พระราชกำหนด ประกาศพระบรมราชโองการ ให้ใช้บังคับ				
	๕.๓ พระราชกฤษฎีกา				
	๕.๔ กฎกระทรวง				
	๕.๕ ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบังคับ องค์การบริหารส่วนตำบล				
หมวดวิชาที่ ๒ กฎหมายที่สำคัญในการดำรงชีวิต					
๖	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์		๒.๕ ชม.	๑๐	๑๐
	๖.๑ บุคคล		๑๕ นาที		
	๖.๒ หนี้		๓๐ นาที		
	๖.๓ ทรัพย์สิน		๓๐ นาที		
	๖.๔ ครอบครัว		๓๐ นาที		
	๖.๕ มรดก		๓๐ นาที		
	๖.๖ เอกเทศสัญญา		๑๕ นาที		

บทที่	หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาวิชา	เวลาที่ใช้ (ชม./นาที)	การวัดผล	
				เก็บคะแนน	สัดส่วน (%)
๗	กฎหมายอาญา		๒ ชม.	๑๐	๑๐
	๗.๑ บททั่วไป		๕ นาที		
	๗.๒ โครงสร้างความรับผิดในทางอาญา		๑๐ นาที		
	๗.๓ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา		๑๐ นาที		
	๗.๔ ความผิดทางอาญาที่น่าสนใจ		๑.๓๐ ชม.		
	๗.๕ การกระทำความผิดกรรมเดียวแต่ผิดกฎหมายหลายบท		๕ นาที		
หมวดวิชาที่ ๓ หลักนิติธรรม					
๘	หลักนิติธรรม		๑ ชม.	๕	๕
	๘.๑ มุมมองหลักนิติธรรมในสังคมไทย		๒๕ นาที		
	๘.๒ ความหมายและความเป็นมา		๑๕ นาที		
	๘.๓ ความแตกต่างของหลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม		๑๕ นาที		
	๘.๔ บทวิเคราะห์		๑๕ นาที		
	๘.๕ บทสรุป		๕ นาที		
หมวดวิชาที่ ๔ กระบวนการยุติธรรม					
๙	กระบวนการยุติธรรมและระบบศาลไทย		๓๐ นาที	๕	๕
	๙.๑ ศาลไทยในปัจจุบัน		๑๐ นาที		
	๙.๒ ศาลยุติธรรม		๑๐ นาที		
	๙.๓ ศาลรัฐธรรมนูญ		๕ นาที		
	๙.๔ ศาลปกครอง		๕ นาที		
๑๐	กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง		๓๐ นาที	๕	๕
	๑๐.๑ ประเภทของคดีแพ่ง		๑๕ นาที		
	๑๐.๒ ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง		๑๕ นาที		

บทที่	หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาวิชา	เวลาที่ใช้ (ชม./นาที)	การวัดผล	
				เก็บคะแนน	สัดส่วน (%)
๑๑	กระบวนการยุติธรรมทางอาญา		๑ ชม.	๑๐	๑๐
	๑๑.๑ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา		๑๐ นาที		
	๑๑.๒ กระบวนการก่อนการพิจารณาคดี		๓๐ นาที		
	๑๑.๓ กระบวนการระหว่างการพิจารณาคดีและพิพากษาคดี		๑๐ นาที		
	๑๑.๔ กระบวนการหลังการพิจารณาคดี		๑๐ นาที		
๑๒	กระบวนการยุติธรรมทางปกครอง		๓๐ นาที	๕	๕
	๑๒.๑ ลักษณะของคดีปกครอง		๕ นาที		
	๑๒.๒ หน่วยงานทางปกครองที่อาจถูกฟ้องต่อศาลปกครอง		๕ นาที		
	๑๒.๓ เจ้าหน้าที่รัฐที่อาจถูกฟ้องต่อศาลปกครอง		๕ นาที		
	๑๒.๔ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง		๑๐ นาที		
	๑๒.๕ เงื่อนไขการฟ้องคดีปกครอง		๕ นาที		
๑๓	กระบวนการยุติธรรมทางเลือก		๓๐ นาที	๑๐	๑๐
	๑๓.๑ รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางเลือก		๕ นาที		
	๑๓.๒ กระบวนการยุติธรรมทางเลือกในกฎหมายต่างๆ		๑๐ นาที		
	๑๓.๓ ประเภทคดีที่สามารถใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก		๑๕ นาที		

บพท	หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาวิชา	เวลาที่ใช้ (ชม./นาที)	การวัดผล	
				เก็บคะแนน	สัดส่วน (%)
๑๔	ปัญหาในกระบวนการยุติธรรม และ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์		๑ ชม	๑๐	๑๐
	๑๔.๑ ปัญหาในกระบวนการยุติธรรม		๑๕ นาที		
	๑๔.๒ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กับการแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรม		๓๐ นาที		
	๑๔.๓ การบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด/ ชุมชนและการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระดับจังหวัด		๑๕ นาที		
หมวดวิชาที่ ๕ กฎหมายในยุคดิจิทัลที่ควรรู้					
๑๕	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายในยุคดิจิทัล		๑ ชม.	๕	๕
	๑๕.๑ กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิด ทางคอมพิวเตอร์		๑๕ นาที		
	๑๕.๒ กฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์		๑๕ นาที		
	๑๕.๓ กฎหมายเกี่ยวกับการขายตรงและ ตลาดแบบตรง		๑๕ นาที		
	๑๕.๔ กฎหมายไทยกับสกุลเงินดิจิทัล		๑๕ นาที		
รวม			๑๒ ชม.	๑๐๐	๑๐๐

๒.๒ หัวข้อวิชาที่ ๒ หลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล

๑) ข้อมูลเบื้องต้นของหัวข้อวิชา

ชื่อวิชา

ภาษาไทย : หลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล

ภาษาอังกฤษ : Human Rights Principles, Morality, Ethics and Good

Governance

คำอธิบายรายวิชา

หลักสิทธิมนุษยชน บทบาทและการพัฒนาของสิทธิมนุษยชนระดับสากล และสังคมไทย มโนทัศน์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน นโยบายการพัฒนาของรัฐที่ส่งผลต่อสิทธิมนุษยชน แนวคิดทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบทางสังคมของบุคลากรภาครัฐ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมาภิบาล ประเด็นปัญหาทางจริยธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ ผลกระทบทางสังคม และแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

๒) โครงสร้างเนื้อหา ประกอบด้วย

ปีที่ บทที่	หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาวิชา	เวลาที่ใช้ (ชม./นาที)	การวัดผล	
				เก็บคะแนน	สัดส่วน(%)
หมวดวิชาที่ ๑ หลักสิทธิมนุษยชน					
๑	พัฒนาการและหลักการของสิทธิมนุษยชน		๔๕ นาที	๙	๙
	๑.๑ ความหมายของสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพ		๑๕ นาที		
	๑.๒ พัฒนาการและความรู้พื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน		๑๕ นาที		
	๑.๓ หลักการของสิทธิมนุษยชน		๑๕ นาที		
๒	ขอบเขตสิทธิมนุษยชนและสิทธิที่ควรรู้		๔๕ นาที	๕	๕
	๒.๑ ขอบเขตสิทธิมนุษยชน		๑๕ นาที		
	๒.๒ สิทธิประชาชนที่ควรรู้		๓๐ นาที		

บทที่	หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาวิชา	เวลาที่ใช้ (ชม./นาที)	การวัดผล	
				เก็บคะแนน	สัดส่วน(%)
๓	สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม		๔๕ นาที	๙	๙
	๓.๑ สิทธิพื้นฐานของผู้ต้องหา จำเลย ผู้เสียหาย และผู้ต้องขัง		๑๕ นาที		
	๓.๒ หมายจับ หมายค้น		๑๕ นาที		
	๓.๓ หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย		๑๕ นาที		
หมวดวิชาที่ ๒ บทบาทและการพัฒนาของสิทธิมนุษยชนระดับสากลและสังคมไทย					
๔	สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ		๑ ชม.	๑๐	๑๐
	๔.๑ หลักการสากลสิทธิมนุษยชน		๑๕ นาที		
	๔.๒ สิทธิมนุษยชนในกฎบัตรประชาชาติ		๑๕ นาที		
	๔.๓ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน		๑๕ นาที		
	๔.๔ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกฎหมายระหว่างประเทศ		๑๕ นาที		
๕	สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย		๑ ชม.	๑๐	๑๐
	๕.๑ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย		๓๐ นาที		
	๕.๒ กลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย		๓๐ นาที		
๖	องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย		๑ ชม.	๑๐	๑๐
	๖.๑ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ		๓๐ นาที		
	๖.๒ กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติหรือยูนิเซฟ (United Nations Children's Fund - UNICEF)				

บทที่	หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาวิชา	เวลาที่ใช้ (ชม./นาที)	การวัดผล	
				เก็บคะแนน	สัดส่วน(%)
	๖.๓ องค์กรนิรโทษกรรมสากล (AI: Amnesty International)				
	๖.๔ องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO: International Labour Organization)				
	๖.๕ มูลนิธิความร่วมมือเพื่อต้านการค้าหญิง (GAATW: Global Alliance Against Traffic in Woman)				
	๖.๖ มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (ECPAT: End child Prostitution In Asia Tourism)				
	๖.๗ กลไกเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคอาเซียน				
	๖.๘ ความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับสากล				
หมวดวิชาที่ ๓ นโยบายการพัฒนาของรัฐที่ส่งผลต่อสิทธิมนุษยชน					
๗	สถานการณ์และนโยบายสิทธิมนุษยชน		๓๐ นาที	๕	๕
	๗.๑ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย		๑๕ นาที		
	๗.๒ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและต่างประเทศ		๑๕ นาที		
๘	กรณีศึกษาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน		๑ ชม. ๑๕ นาที	๑๕	๑๕
	๘.๑ กรณีศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศ		๓๐ นาที		
	๘.๒ กรณีศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย		๔๕ นาที		

บทที่	หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาวิชา	เวลาที่ใช้ (ชม./นาที)	การวัดผล	
				เก็บคะแนน	สัดส่วน(%)
หมวดวิชาที่ ๔ คุณธรรม จริยธรรม					
๙	คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมของบุคลากรภาครัฐ		๑ ชม. ๓๐ นาที	๑๕	๑๕
	๙.๑ แนวคิดเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม		๑๕ นาที		
	๙.๒ ประเด็นปัญหาทางจริยธรรมในยุคดิจิทัล		๑๕ นาที		
	๙.๓ สถานการณ์คุณธรรมประเทศไทย		๓๐ นาที		
	๙.๔ การนำคุณธรรม จริยธรรมมาใช้ในการบริหารราชการตามมาตรฐานจริยธรรม		๓๐ นาที		
๑๐	การส่งเสริมค่านิยมร่วม คุณธรรมจริยธรรมแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม		๑ ชม.	๑๐	๑๐
	๑๐.๑ สถานการณ์ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม		๓๐ นาที		
	๑๐.๒ แนวทางการส่งเสริมค่านิยมร่วมคุณธรรมจริยธรรมแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน		๓๐ นาที		
หมวดวิชาที่ ๕ หลักธรรมาภิบาล					
๑๑	หลักธรรมาภิบาล		๔๕ นาที	๕	๕
	๑๑.๑ ความหมายของหลักธรรมาภิบาล		๑๐ นาที		
	๑๑.๒ องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล		๑๐ นาที		
	๑๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี		๑๕ นาที		
	๑๑.๔ ประโยชน์ของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงาน		๑๐ นาที		

บทที่	หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาวิชา	เวลาที่ใช้ (ชม./นาที)	การวัดผล	
				เก็บคะแนน	สัดส่วน(%)
หมวดวิชาที่ ๖ ประเด็นปัญหาทางจริยธรรม ผลกระทบทางสังคม และแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม					
๑๒	ประเด็นปัญหาทางจริยธรรม และแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม		๔๕ นาที	๙	๙
	๑๒.๑ หลักสิทธิมนุษยชนและหลักธรรมาภิบาลกับสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคุณธรรมและจริยธรรมของสังคมไทย		๑๕ นาที		
	๑๒.๒ หลักสิทธิมนุษยชนกับการเสริมสร้างระบบคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล		๑๕ นาที		
	๑๒.๓ ปัญหาทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและแนวทางแก้ไขปัญหา		๑๕ นาที		
รวม			๑๑ ชม.	๑๐๐	๑๐๐

๓. แผนการบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้หารือการกำหนดแผนการบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ ร่วมกับผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๔ รายละเอียดปรากฏดังแผนภาพ

ประเด็น...

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. การขับเคลื่อนแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ สำหรับกลุ่มนิสิต นักศึกษา

● ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งต่อที่ประชุมฯ ว่าสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ออกประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง นโยบายการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำไปเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรซึ่ง สกอ. ได้ประชุมหารือร่วมกับ สกอ. เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อรับข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และได้หารือการกำหนดแผนการบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ ร่วมกับ สป.อว. เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๔

● ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แจ้งต่อที่ประชุมฯ ดังนี้

๑. หลังจากที่ สกอ. ได้ออกประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่องนโยบายการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาที่ได้บรรจุหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. เพียงบางแห่งเท่านั้น

๒. ปัจจุบันคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่ในการเสนอแนะหลักสูตรการศึกษานิติศาสตร์ระดับปริญญาตรี ผ่าน กกอ. และคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เพื่อบรรจุหลักสูตรประกอบในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (มคอ.๑ สาขาวิชานิติศาสตร์) ให้ สป.อว. รับทราบหลักสูตร และสำนักงาน ก.พ. รับรองคุณวุฒิ สำหรับสาขาวิชารัฐศาสตร์ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ สามารถใช้กลไกของที่ประชุมสภาคณบดี ในการขับเคลื่อนการบรรจุหัวข้อวิชาตามมติ ครม. ได้ ซึ่งการนำหลักสูตรประกอบใน มคอ.๑ สาขาวิชานิติศาสตร์ จะระบุในเชิงหลักการ และสาระสำคัญ ในรูปแบบของประมวลรายวิชา (Course Syllabus)

๓. ขณะนี้ สกอ. อยู่ระหว่างดำเนินการปรับลดจำนวนหน่วยกิตในสาขาวิชานิติศาสตร์ จากจำนวน ๑๔๐ หน่วยกิต เป็นจำนวน ๑๒๐ หน่วยกิต ซึ่งมติ ครม. ได้กำหนดให้หัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมบรรจุอยู่ในหมวดวิชาบังคับ ดังนั้น จำเป็นต้องมีแนวทางผลักดันให้เกิดผลตามแผนการบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ตามมติ ครม. ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ ซึ่งพิจารณาแล้วมีความสอดคล้องกับวงรอบการปรับหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่มีระยะเวลาการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนทุก ๕ ปี

● ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าสำนักงานศาลปกครอง เคยมีแนวคิดนำองค์ความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งพบข้อจำกัดในการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ สำนักงานศาลปกครองจึงแก้ไขปัญหาโดยการเสนอองค์ความรู้ฯ ในรูปแบบหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จึงขอเสนอแนะให้ฝ่ายเลขานุการฯ จัดทำโครงสร้างเนื้อหาวิชาให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถเลือกนำไปใช้สอดแทรกกับรายวิชาที่มีความสอดคล้องกับหัวข้อวิชาฯ ตามมติ ครม. ซึ่งมีอยู่แล้วในหลักสูตรการเรียนการสอน เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษากำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนตามความเหมาะสมและบริบทของสถาบันอุดมศึกษาของแต่ละแห่ง จึงเป็นการยากที่จะนำหัวข้อวิชาฯ ไปบรรจุเป็นรายวิชาใหม่ สำหรับสื่อการเรียนการสอนรูปแบบ

E-Learning ควรเผยแพร่สื่อดังกล่าวผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และควรจัดทำสื่อการเรียนการสอน (E-Learning) สำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น

- **ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม** ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าโดยปกติในสาขาวิชานิติศาสตร์ และสาขาวิชารัฐศาสตร์ จะมีรายวิชากฎหมายเบื้องต้นบรรจุอยู่ในหมวดวิชาบังคับ จึงเห็นควรนำเนื้อหาในหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. ไปสอดแทรกกับรายวิชาที่สอดคล้องกับหัวข้อวิชาฯ ตามมติ ครม. ซึ่งมีอยู่แล้วในหลักสูตรการเรียนการสอน

- **ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด** ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าสำหรับองค์ความรู้ด้านหลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล ควรกำหนดเนื้อหาของหลักธรรมาภิบาลให้ครอบคลุมทั้ง ๖ หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญในปัจจุบัน

- **ผู้แทนสภานายความ** ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าโดยปกติทุกสาขาวิชา มีรายวิชากฎหมายเบื้องต้นบรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน ดังนั้น เห็นควรให้นำเนื้อหาในหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. ไปสอดแทรกกับรายวิชาที่สอดคล้องกับหัวข้อวิชาฯ ตามมติ ครม. ซึ่งมีอยู่แล้วในหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อจำนวนหน่วยกิต

- **ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** แจ้งต่อที่ประชุมฯ ว่าหลักสูตรการเรียนการสอนของสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มีรายวิชากฎหมายเบื้องต้นบรรจุอยู่จำนวน ๓ หน่วยกิต หากดำเนินการสอดแทรกเนื้อหาในหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. ในรายวิชาดังกล่าว และเสนอให้อยู่ในหมวดวิชาบังคับ จะไม่ส่งผลกระทบต่อหน่วยกิตของสาขาวิชา ซึ่ง สป.อว. จะดำเนินการทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาว่ามีการสอดแทรกองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. แล้วหรือไม่

- **ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ** ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าควรระบุขอบเขตการศึกษาขององค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาทราบข้อมูลเบื้องต้น

- **ประธานอนุกรรมการ** ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ดังนี้
 ๑. หากกำหนดหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. ให้เป็นรายวิชาใหม่ จะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกับรายวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น จึงควรปรับวิธีดำเนินการโดยการนำโครงสร้างเนื้อหาขององค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. ไปสอดแทรกกับรายวิชาที่มีความสอดคล้องกับหัวข้อวิชาฯ ตามมติ ครม. เช่น วิชากฎหมายทั่วไป ซึ่งมีอยู่แล้วในหลักสูตรการเรียนการสอนของสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อจำนวนหน่วยกิต

๒. ควรปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (มคอ.๑ สาขาวิชานิติศาสตร์) สาขาวิชารัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยสอดแทรกเนื้อหาบางส่วนที่ไม่มีในหัวข้อวิชากฎหมายพื้นฐานหรือกฎหมายทั่วไปให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมตามหัวข้อวิชาฯ ตามมติ ครม. เพื่อส่งเสริมความรู้ในด้านที่ยังไม่ได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน และประสาน สป.อว. เพื่อเสนอให้พิจารณาปรับปรุงรายวิชาในหลักสูตรการเรียนการสอนดังกล่าวอยู่ในหมวดวิชาบังคับในระดับปริญญาตรี

๓. ให้ระบุ...

๓. ให้ระบุขอบเขตการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ตามข้อสังเกตของผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ประกอบในโครงสร้างเนื้อหาเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาทราบข้อมูลเบื้องต้น

๒. การขับเคลื่อนแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ สำหรับกลุ่มนักเรียน และประชาชน

● ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งต่อที่ประชุมฯ ดังนี้

๑. กระทรวงยุติธรรมได้จัดโครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ สำหรับการขับเคลื่อนแนวทางการเตรียมบุคลากรฯ ในกลุ่มนักเรียน แต่ด้วยสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการภายในโรงเรียนได้ สกธ. จึงมีแนวคิดในการประยุกต์รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ สกธ. จะดำเนินการผลิตสื่อถอดบทเรียนโครงการฯ เพื่อให้อาจารย์และผู้บริหารสถานศึกษานำต้นแบบของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมไปประยุกต์ใช้ รวมถึงจะดำเนินการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กลุ่มผู้ปกครองเพื่อขยายองค์ความรู้ในระดับพื้นที่ต่อไป

๒. สกธ. ได้วางแผนจัดทำชุดความรู้และสื่อด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้แก่กลุ่มเป้าหมายตามมติ ครม. โดยในอนาคตอาจพัฒนาสื่อให้อยู่ในรูปแบบ Application ซึ่งสามารถตรวจสอบจำนวนผู้ศึกษาองค์ความรู้ดังกล่าวได้

● ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ดังนี้

๑. ควรทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอน โดยพิจารณารายวิชาหลักกฎหมายทั่วไป กฎหมายในชีวิตประจำวัน สิทธิมนุษยชน ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายประกอบด้วย รวมถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนในเรื่องดังกล่าว

๒. ควรจัดทำองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. ในลักษณะภาพรวม โดยกำหนดเป็นโครงสร้างเนื้อหาที่ต้องการให้กลุ่มเป้าหมายศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้สถาบันการศึกษาสามารถเลือกและนำไปปรับใช้ให้เหมาะสม

๓. สกธ. ควรบูรณาการการทำงานร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน โดยการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอาชีวศึกษา ซึ่งสามารถนำกรณีศึกษาจากการถอดบทเรียนโครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ ประกอบในหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาบทเรียนจากกรณีศึกษา เพิ่มเติมจากการศึกษาจากทฤษฎี นอกจากนี้ ควรกำหนดแนวทางหรือสื่อเผยแพร่ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กลุ่มประชาชนด้วย

๔. สกธ. ควรบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมเพื่อผลักดันการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมไปพร้อมๆ กัน

๕. ควรจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมสำหรับกลุ่มนักเรียนและกลุ่มประชาชน เพื่อให้คณะอนุกรรมการฯ ร่วมกันพิจารณาถึงความครบถ้วนและความเหมาะสม

๖. สกธ. สามารถของบประมาณการจัดทำสื่อสนับสนุนเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมจากกองทุนสื่อสร้างสรรค์

● ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าฝ่ายเลขานุการฯ สามารถศึกษาการกำหนดกรอบเนื้อหาวิชาด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมสำหรับนักเรียนจาก

หนังสือเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และสามารถนำสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบการ์ตูนหรือ Animated videos ที่มีอยู่แล้ว มาจัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

- **ผู้แทนสำนักงานประถมศึกษา** ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าควรสอดแทรกหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เข้าไปในองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมสำหรับกลุ่มนักเรียน และนิสิต นักศึกษาด้วย

- **ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ** ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าสำนักงาน ป.ป.ช. ได้นำหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา หลักสูตรการฝึกอบรมข้าราชการพลเรือนสามัญ หลักสูตรการเรียนการสอนของนักเรียนนายร้อยตำรวจและทหาร รวมถึงนักเรียนด้านการสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงโทษของการทุจริต และการแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม ซึ่งพบปัญหา คือ สถาบันการศึกษามีหน่วยกิตเต็มอัตรา ดังนั้น จึงเห็นด้วยกับการนำโครงสร้างเนื้อหาขององค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. ไปสอดแทรกกับรายวิชาที่สอดคล้องกับหัวข้อวิชาฯ ตามมติ ครม. ซึ่งมีอยู่แล้วในหลักสูตรการเรียนการสอน และควรกำหนดวัตถุประสงค์ของรายวิชาในหลักสูตรการเรียนการสอนให้ครอบคลุมกับโครงสร้างเนื้อหาฯ ตามมติ ครม. นอกจากนี้ ควรพัฒนาครูผู้สอนระดับจังหวัด ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับหลักการของรายวิชาและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งอาจดำเนินการโดยสำนักงานยุติธรรมจังหวัด

- **ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง** ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ว่าสำนักงานศาลปกครองเคยดำเนินโครงการโรงเรียนนาร่องเพื่อพัฒนาครูผู้สอนระดับจังหวัด โดยโครงการดังกล่าวประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี จึงเห็นด้วยกับการพัฒนาครูผู้สอนประกอบด้วย

- **ประธานอนุกรรมการ** ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมฯ ดังนี้

๑. ควรทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ว่ามีการสอดแทรกองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมตามมติ ครม. แล้วหรือไม่ และดำเนินการสอดแทรกองค์ความรู้ดังกล่าวในรายวิชาที่มีความสอดคล้องกับหัวข้อวิชาฯ ตามมติ ครม. ซึ่งมีอยู่แล้วในหลักสูตรการเรียนการสอน

๒. ควรจัดทำสื่อสนับสนุนเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้แก่กลุ่มนักเรียนและประชาชน

๓. สำหรับกลุ่มประชาชน ควรนำองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมไปสอดแทรกในสื่อต่างๆ เช่น ละคร และเพลงต่างๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและจดจำได้ง่ายขึ้น สำหรับกลุ่มเด็กควรจัดทำองค์ความรู้ฯ ให้อยู่ในรูปแบบเกมออนไลน์ เพื่อให้เด็กเข้าถึงได้ง่ายเช่นกัน

๔. ควรเชื่อมโยงการให้ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่เยาวชน เช่น การศึกษาดูงานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง หรือผ่านคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) ทั้งนี้ เมื่อเยาวชนได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ฯ ผ่านช่องทางดังกล่าว จะเป็นการพัฒนาครูผู้สอนควบคู่ไปด้วย

มติที่ประชุม ที่ประชุมพิจารณาตามแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ โดยมีมติเห็นชอบและมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการขับเคลื่อนแนวทางการเตรียมบุคลากรฯ ใน ๓ กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

๑. กลุ่มนิสิต นักศึกษา ที่ประชุมมีมติเห็นชอบกรอบเนื้อหาและแผนการบรรจุหลักสูตร การเรียนการสอนหัวข้อวิชาที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ ได้แก่ หัวข้อวิชากระบวนการยุติธรรมและกฎหมายในชีวิตประจำวัน และหัวข้อวิชา หลักสิทธิมนุษยชน คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล ตามที่เสนอ โดยมอบหมายให้ปรับรายละเอียด ตามข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการฯ และประสานสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม เพื่อผลักดันการปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ (มคอ.๑ สาขาวิชานิติศาสตร์) สาขาวิชารัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยกำหนดให้เป็นหมวดวิชาบังคับ

๒. กลุ่มนักเรียน ที่ประชุมมอบหมายให้ทบวงหลักสูตรการเรียนการสอนและพิจารณา สื่อนับสนุนเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

๓. กลุ่มประชาชน ที่ประชุมมอบหมายให้พิจารณากำหนดแนวทางหรือสื่อเผยแพร่ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ทั้งนี้ มอบหมายให้จัดทำแผนปฏิบัติการตามข้อ ๒ และ ๓ เสนอต่อคณะอนุกรรมการฯ ต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

ไม่มี

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๐

(นางสาวสุทิสรา น้อมรักษา)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
ผู้จดยางงานการประชุม

(นายชัยวัฒน์ รุ่งเล็ก)
รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
ผู้จดยางงานการประชุม

(นางสาวสุพรรณณี ประเสริฐทองกร)
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม